

7. Ukraina i svit: teoretychni y praktychni aspekty suchasnoho politychnoho protsesu: kol.monohrafiia, za red. prof. Nikolaienko N. O., Kherson: Hrin D.S., 2016, 520 p.

8. Heettne, B. (1999). Globalization and the New Regionalism, *Globalizm and the New Regionalism*, vol. 1, London: Macmillan Press LTD, St. Martins Press LTD., 1999, p. 3–12.

Матеріал надійшов до редакції 11.04.2022 р.

УДК 343.85

Галина Панишко,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри політології та публічного управління,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

galyna.panyshko@gmail.com

ORCID ID:0000-0002-8870-1543

DOI 10.29038/2524-2679-2022-02-16-28

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНОЇ МІЖУРЯДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ – ІНТЕРПОЛ

У статті проаналізовано етапи становлення й розвитку Інтерполу, нагальні завдання, без ефективного виконання яких міжнародна безпека не може бути стабільною й довгостроковою. Обґрунтовано ідею зародження та створення Інтерполу на відвернення загрози злочинності, що має загальний і всеосяжний характер та є одним з основних дестабілізаторів суспільного розвитку будь-якої держави. Динамічність цивілізаційного розвитку сучасного світу породжує нові загрози: гібридну злочинність; небезпеку для держав в умовах пандемії; загрози, пов'язані з інформаційним середовищем; загрози, що пов'язані з кіберопераціями; із поширенням транснаціональної злочинності; фінансування міжнародного тероризму; загрози, пов'язані з корупцією тощо. Національне центральне бюро Інтерполу в Україні є специфічним підрозділом, який належить до структури державних правоохоронних органів на правах організатора та

координатора міжнародної співпраці у сфері протидії злочинності й надання безпосередньої правової допомоги.

Ключові слова: міжнародна організація, міжнародні відносини, Інтерпол, Віденський поліцейський конгрес, міжнародний розшук, злочинність, трансформаційні зміни, загрози.

Halyna Panyshko,

Lesya Ukrainka Volyn National University,

ORCID ID:

CONTENT CHARACTERISTICS OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE ORGANIZATION INTERPOL

The article highlights the stages of formation and development of the Interpol organization and its urgent topical tasks, without effective solutions of which international security cannot be stable and long-term. The author substantiates the idea and the importance of creating Interpol aimed at preventing the threats of crime, which is general and comprehensive concept by its nature and is one of the main destabilizers of the social development of any state. The civilization development dynamism in the modern world gives rise to new threats: hybrid crimes; dangers for states in the conditions of a pandemic; threats to the information environment; threats related to cyber operations; the spread of transnational crime; financing of international terrorism; threats related to corruption, etc. The Interpol National Central Bureau in Ukraine is a specific unit and an integral part of the state law enforcement agencies' structure, performing the function of an organizer and coordinator of international cooperation in combating crime and providing direct legal assistance.

Key words: international organization, international relations, Interpol, Vienna Police Congress, international search, crime, transformational changes, threats.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасний період глобальних трансформаційних змін міжнародні відносини найбільш актуальні й затребувані. Злочинність є світовою проблемою, складним антисоціальним явищем, яке не обмежується кордонами якоїсь однієї країни. Міжнародна організація Інтерпол є другою у світі за кількістю країн-учасників після ООН. Вона займається врегулюванням відносин

міжнародної транснаціональної злочинності. Організаційна структура Інтерполу має на меті посилення та зміцнення зобов'язань організації перед 193 своїми країнами-членами як на регіональних рівнях, так і світовому.

Аналіз досліджень цієї проблеми. До питань, пов'язаних із підтримкою міжнародної безпеки, яка є глобальною проблемою людства, розшуку особи як однієї з форм міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби зі злочинністю, окремих організаційно-правових і теоретичних аспектів професійної діяльності працівників Інтерполу стосуються роботи українських та зарубіжних дослідників: О. Г. Колба, І. О. Осташевського, О. Культенка, І. Басисти, Ф. Бреслера, Джуліо Калькури, Г. Гайової, О. Г. Душейко, І. І. Брус й ін.

Мета статті – розкрити та проаналізувати змістову характеристику Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол, причини та передумови її створення як міжнародної організації для боротьби з транснаціональною злочинністю відповідно до законодавства країн-учасників.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблеми міжцивілізаційної взаємодії у ХХІ ст. постають найбільш актуальними, вагомими й водночас складними в їх розв'язанні, у тому числі в контексті міжнародних проблем. Глобальна безпека має загальний і всеосяжний характер. Вона є видом безпеки для всього людства, тобто захистом від небезпеки світового масштабу, що загрожує існуванню людства. Після завершення Другої світової війни виникають нові можливості для розвитку країн світу, з'являються передумови для діалогу різних цивілізацій.

Із позицій сучасних концепцій безпеки та відповідної термінології безпекова складова частина трактується як набагато ширша субстанція, ніж тільки оборонна й військова. До безпекових питань відносять практично всі сфери міжнародного буття, де існують різнопланові загрози. Водночас усі варіанти визначення явища безпеки збігаються на конкретному формулюванні: «Безпека – стан захищеності людини, суспільства, держави». Згадаємо й інше визначення: «Безпека – це відсутність загроз». Хоча група дослідників військової академії у Вест-Поїнті (США) додає: «Безпека в об'єктивному плані – відсутність загроз національним цінностям суспільства, а в суб'єктивному вимірі – відсутність страху, що ці цінності можуть бути піддані руйнації» [1].

Нині перед світовим товариством стоять нові завдання, без ефективного виконання яких міжнародна безпека не буде стабільною та довгостроковою. У сучасному світі все більшого значення набувають економічні й інформаційні аспекти забезпечення безпеки через нерозв'язані глобальні проблеми сучасності, такі як екологічна, енергетична, продовольча, що наповнюють новим змістом поняття міжнародної безпеки [2].

Міжнародний розшук особи є однією з форм міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби зі злочинністю, що проявляється у вигляді надання міжнародної правової допомоги правоохоронним органам різних держав світу. Він багатогранне явище та доволі складний і тривалий процес. Власне, ідея зародження й створення Інтерполу була викликана науково-технічним прогресом, бурхливим розвитком торгових відносин, а також прискореними темпами урбанізації великих міст, що, безсумнівно, сприяли спрощенню та покращенню життя людей у багатьох сферах. Але на межі XIX й XX ст. це призвело у тому числі й до істотного зростання рівня злочинності по всьому світу. Така ситуація змусила тогочасне світове співтовариство замислитися над необхідністю координації зусиль кримінальної поліції різних країн світу в боротьбі зі злочинністю, яка становить загрозу багатьом державам. Про необхідність такої взаємодії вперше заявлено на установчих зборах Міжнародного союзу з кримінального права, які відбулися ще в 1889 р. Проте водночас ця ідея, на жаль, не отримала практичного втілення. У подальшому проблеми боротьби з міжнародною злочинністю обговорювалися ще на численних конференціях і конгресах: у 1905 р. в Буенос-Айресі, 1909 р. – у Мадриді, 1912 р. – у Сан-Паулу, у 1913 р. – у Вашингтоні. Центральним органом з організації міжнародного розшуку визнано Міжнародну організацію кримінальної поліції – Інтерпол, утворену 7 вересня 1923 р. за рішенням Міжнародного поліцейського конгресу, що проводився в м. Відні (Австрія). В. В. Величко, досліджуючи вказане питання, запропонував виокремити такі етапи становлення й розвитку Інтерполу:

1. Із 1889 до 1914 р. – початок оформлення статусу міжнародного утворення на рівні налагодження інтеграційних зв'язків між поліцейськими підрозділами різних країн, переважно європейських;

2. Із 1923 до 1946 р. відзначало створенням організаційної структури міждержавного утворення, що реалізувало свій статус як міжнародна комісія кримінальної поліції, а також ухвалення її Статуту;

3. Із 1946 до 1956 р. діяльність Міжнародної комісії кримінальної поліції (МККП), що розпочалась із запровадження в 1946 р. терміна

«Інтерпол», характеризувалася суттєвою зміною принципів і настанов Комісії, а також оновленням нормативно-правових засад її функціонування, що відображено в уточненні цілей та завдань;

4. Із 1956 до 1989 р. відзначено ухвалення нового Статуту, певну зміну в статусі цього міжнародного утворення й офіційним закріпленням назви «Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол»;

5. Із 1989 р. до сьогодні, часу активізації залучення широкого кола країн пострадянського простору до міжнародної співпраці в напрямі боротьби зі злочинністю й напрацювання нових механізмів і методів протидії злочинним проявам [3].

Співробітництво поліцейських органів у межах Інтерполу засновано на діях, що застосовуються цими органами на території своїх країн відповідно до їхніх національних законодавств. Усі країни, що входять до Інтерполу, мають рівні права, незалежно від розміру їх фінансових внесків. На сьогодні членами Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол є 194 держави світу [4].

Ідеологом заснування Інтерполу є видатний німецький кримінолог Франц фон Ліст, який у 1893 р. виступив із пропозицією утворення міжнародної організації, метою котрої було б переслідування злочинців у межах Європи. Становлення й розвиток Інтерполу формує інститут міжнародного співробітництва у протидії злочинності. Криміналістичні дослідники країн світу, характеризуючи таку складну організацію, як Інтерпол, простежують процес виникнення, еволюцію, її роль і місце в науці міжнародного кримінального права. Аналізу соціально-правових витоків заснування й діяльності Інтерполу стосуються наукові праці вченого Ф. Бреслера. «На зламі XIX і XX століть виник абсолютно новий і небезпечний феномен: злочинність стала міжнародною. Зі злочинцями вже не можна було справитися в рамках законодавства окремої країни» [5].

Інтерпол покликаний сприяти міжнародному співробітництву в поліцейських операціях, навіть якщо дипломатичні відносини не існують між окремими країнами [6]. Як слушно зазначив О. Культенко, українською актуальною сьогодні є проблема розробки об'єктивних критеріїв оцінки правових моделей Національних центральних бюро Інтерполу в інших державах, оскільки це конче важливо для забезпечення функціональності права України в епоху глобалізації в боротьбі зі злочинністю [7].

Становлення й розвиток Інтерполу формує інститут міжнародного співробітництва в протидії злочинності. У дослідженні такої складної організації, як Інтерпол, у кримінальному праві світу не можна оминати

історико-правового аспекту, який дасть змогу простежити виникнення та еволюцію такої фундаментальної структури, а головне – установити його нинішнє місце в науці міжнародного права. Загалом, аналізу історичних та соціально-правових витоків заснування Інтерполу стосуються наукові праці зарубіжних учених: І. Дайчмана, М. Фунера, Ф. Бреслера, М. Андерсона й ін. [8].

Наприкінці XIX – початку XX ст. перед правоохоронними органами всього світу дедалі частіше почало поставати питання розшуку та затримання осіб, які вчинили злочини й переходять від кримінальної відповідальності за кордоном. Реалії суспільного життя, а саме розвиток економічних, політичних і соціальних зв'язків між державами, призвели до інтегрування злочинності на міжнародний рівень. Саме тоді виникла потреба у створенні міжнародної поліцейської організації для забезпечення належної співпраці правоохоронних органів різних держав у боротьбі проти міжнародної (або транснаціональної) злочинності.

Історичні корені міжнародного співробітництва в протидії злочинності сягають витоків виникнення держави й права, насамперед це стосується інституту екстрадиції (видачі злочинців). Стратегічним планом удосконалення діяльності Інтерполу передбачено програму інформаційного розвитку, мета якої – забезпечення всіх країн-членів Інтерполу сучасними спеціальними засобами телекомунікацій. Із розвитком Інтерполу формується інститут міжнародного співробітництва в протидії злочинності [9].

У 1889 р. відбулось установче засідання Міжнародного союзу кримінального права, який вважав своїм завданням наукове вивчення злочину, його причин і засобів протидії. Учасники Союзу констатували появу «міжнародної злочинності» й закликали поліцейських різних країн до узгоджених дій для її подолання. Водночас з'явилися пропозиції підвести під співробітництво поліції постійно чинну, організаційно-оформлену базу – спочатку на національному, а потім і міжнародному рівні. Проте водночас ідея, на жаль, не отримала практичного втілення.

Для створення міжнародної поліції багато зробив Едвард Генрі в 1901 р. Він організував у Сконланд-Ярді центральне відділення дактилоскопії й запропонував усім заінтересованим спеціалістам узяти участь у її вивченні. У подальшому на міжнародній конференції криміналістів німецькомовних країн, засідання якої відбулось у 1905 р. у Гамбурзі (Німеччина), здійснено спробу поєднати зусилля в боротьбі з міжнародною злочинністю. На 10-й міжнародній асамблеї в Гамбурзі криміналісти прийняли резолюцію, що підтверджувала те,

що зростаючий попит на туризм і закордонні подорожі сприяє появі нових форм міжнародної злочинності. Для її вивчення й попередження потрібно було організувати сумісні міжнародні акції. У всіх країнах у складі поліцейських підрозділів передбачалось організувати центральні бюро, до завдання яких належать обмін інформацією про міжнародну злочинність із метою запобігання їй і попередження її; покращення прямих стосунків між собою [10].

Проблеми боротьби з міжнародною злочинністю в майбутньому обговорювалися на багатьох світових конференціях і конгресах. Потрібно зазначити, що в період із 14 по 20 квітня 1914 р. у Монако відбувся найбільш представницький I Міжнародний конгрес кримінальної поліції з ініціативи глави держави принца Альберта I. Це був перший вагомий крок на шляху створення Інтерполу. На цьому заході представники 14 країн (у т. ч. чиновники органів внутрішніх справ Російської та Австро-Угорської імперій, до складу яких входили на той час українські землі) обговорювали питання координації зусиль поліцейських органів різних держав для боротьби зі злочинністю. Основними питаннями порядку денного Конгресу стали:

- уніфікація процедури екстрадиції злочинців;
- міжнародна превентивна антропометрія;
- заснування відділу з обліку міжнародної кримінальної інформації;
- розробка заходів із прискороного та спрощеного арешту злочинців.

На сторінках «Jornal de Monaco» опубліковано офіційну статтю про Перший міжнародний конгрес кримінальної поліції разом із сучасною символікою організації.

Перша світова війна знівелювала не лише реалізацію планів діяльності кримінальної поліції та всі раніше прийняті резолюції, оскільки загострила проблеми міжнародної злочинності в більш гострій формі. Мораль воєнного часу зробила сильний вплив на людей середнього класу, зробивши більшість із них егоїстичними, скупими, неморальними. Різко виріс рівень злочинності, особливо на ґрунті наркоманії й алкоголізму. Тому питання об'єднання зусиль кримінальної поліції проти злочинності на міжнародному рівні набуло особливої актуальності.

По завершенню Першої світової війни, яка змінила обличчя Європи і її стабільність, з'явився новий вид міжнародної злочинності, що була породжена бідністю та голодом. Це створило найсприятливішу ситуацію для процвітання різного виду шахрайства, фальшивомонетництва, контрабанди й чорного ринку [11].

Із розпадом імперій та утворенням нових держав, які вимагали повної автономії, постало питання про співпрацю поліцейських органів різних країн. Йоганн Шобер – шеф австрійської поліції й одночасно керівник поліції міста Відень, неординарний поліцейський і політик – отримав міжнародне визнання своєї роботи як поліцейського адміністратора та став відомим як «батько Інтерполу». У його відомстві зберігалися поліцейські архіви міста Відня, які були найширшими в Європі. Усі поліцейські сили новоутворених країн намагались отримати доступ до них.

3 вересня 1923 року у Відні розпочав роботу Другий міжнародний конгрес кримінальної поліції, у якому взяли участь представники 17 країн (138 делегатів), у т. ч. майже з усієї Західної Європи. На ньому представлено всі континенти, крім Австралії. Потрібно зазначити, що на Конгресі не були присутні делегати від Великобританії, оскільки її вищі поліцейські керівники впевнені у своїй репутації «найкращої поліції світу». Йоганн Шобер у вступному слові зазначив: «Наша мета – не тільки налагодити зв'язок із поліцейською владою новоутворених країн на території колишньої імперії. Ми хочемо встановити контакти між людьми у всьому світі».

На порядок денний Віденського поліцейського конгресу винесено такі питання, як:

- організація міждержавних зв'язків органів кримінальної поліції (зокрема створення інституту поліцейських аташе в складі дипломатичних місій);
- видача та висилка заарештованих злочинців;
- уведення міжнародної ділової мови поліцейських органів;
- розвиток криміналістичної науки.

Конгрес пройшов у дебатах і завершився створенням нової у світовій практиці поліцейської організації – Міжнародної комісії кримінальної поліції з постійним Міжнародним бюро у Відні й Генеральною асамблеєю, яку передбачено проводити щорічно в різних європейських столицях [12]. Лише в 1946 р. Комісія отримала свою нинішню назву «Інтерпол» (скорочена форма від «Міжнародна поліція»).

У 1956 р. прийнято новий Статут Інтерполу, який практично не змінився до цього часу [13]. Цим документом Комісію перейменовано на Міжнародну організацію кримінальної поліції – Інтерпол. Згідно з прийнятим Статутом, основні завдання й цілі полягають у забезпеченні найбільш широкої співпраці між заінтересованими органами кримінальної поліції в рамках чинного національного законодавства країн-учасниць

Інтерполу з чітким дотриманням положень Всесвітньої декларації прав людини [14].

Місцем перебування керівних органів Міжнародної організації кримінальної поліції (далі – МОКП) Інтерпол визначено Францію, м. Ліон. Будь-яка країна може уповноважити свій офіційний орган, функції якого співвідносяться з діяльністю Організації, виступати членом Організації [15].

Відповідно до Статуту, Інтерпол охоплює Генеральну Асамблею, виконавчий комітет, Генеральний секретаріат, Національні центральні бюро, радників. Згідно з принципами Плану стратегічного розвитку Інтерполу та задля вдосконалення функціонування Організації Генеральний секретаріат Інтерполу в Ліоні реструктуровано. Нова організаційна структура, яка офіційно вступила в силу 17.09.2001 р., мала на меті посилення й зміцнення зобов'язань Інтерполу перед 184 своїми країнами-членами як на регіональних, так і на національних рівнях. Створено новий директорат для регіональних і національних служб поліції, який охоплює п'ять субдиректорів: африканський, американський, азійський і південнотихоокеанський, європейський, середньосхідний, а також Субрегіональне координаційне бюро.

Усі країни, що входять до Інтерполу, мають рівні права незалежно від розміру їхніх фінансових внесків.

Національне центральне бюро Інтерполу в Україні є специфічним підрозділом, який належить до структури національних правоохоронних органів на правах організатора й координатора міжнародної співпраці у сфері протидії злочинності та надання безпосередньої правової допомоги [16]. Це орган наділений відповідною правозастосовною компетенцією й водночас залишається невід'ємним елементом Інтерполу, що покликаний сприяти втіленню на території нашої країни стратегічних рекомендацій, які видаються пленарними органами як в особі Генеральної Асамблеї, так і постійно діючих в особі Генерального секретаріату, виконавчого комітету, а також НЦБ, які чинні в інших країнах [17].

НЦБ в Україні має ознаки оперативно-розшукової діяльності та послуговується Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», яка визначена як «система гласних і негласних пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів, що здійснюється із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів» [18].

Одним із нормативних актів, що безпосередньо встановлює засади діяльності апарату НЦБ Інтерполу, є Інструкція «Про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні в попередженні, розкритті та

розслідуванні злочинів», затверджена спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони Державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січня 1997 р. № 3/1/2/5/2/2 [19].

Уряд незалежної України наприкінці 1992 р. звернувся до Генерального секретаря Інтерполу з проханням прийняти Україну до складу організації (Постанова КМУ України № 555 від 30.09.1992 р.). Також Уряд виділив необхідні для цього кошти. Ця заява розглянута та задоволена під час проведення 61-ї Генеральної Асамблеї Інтерполу, яка відбулася в Дакарі в період із 4 по 10 листопада 1992 р., де прийнято Україну до організації [20].

На сучасному етапі на перший план у НЦБ Інтерполу в Україні вийшли такі напрями діяльності, як боротьба зі злочинами у сфері економіки, зокрема з відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом, боротьба зі злочинністю у сфері високих технологій, боротьба з міжнародними організованими злочинними угрупованнями, а також боротьба зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, нелегальною міграцією, розповсюдженням дитячої порнографії за допомогою всесвітньої мережі «Інтернет», установлення місця знаходження безвісти зниклих громадян, ідентифікація невпізнаних трупів і міжнародний розшук правопорушників [21, 22].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Діяльність Інтерполу в сучасних умовах країнами-учасницями здійснюється під девізом: «Об'єднаємо поліцію для безпеки світу». Інтерпол – міжнародна міжурядова організація, друга за розміром учасників після ООН. До її складу входять 194 країни світу, які фінансують організацію на суму \$59 мільйонів шляхом щорічних внесків. Вона займається пошуком певного об'єкта, людини, сприяє пошукам поліції різних країн світу. Заснована як Міжнародна комісія кримінальної поліції (англ. *International Criminal Police Commission*) у 1923 р., а з 1956 р. використовується назва – Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол (англ. *International Criminal Police Organization, ICPO*).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колб, О. Г. Копотун, І. М., Савченко, А. В. (2021). Теорія безпеки: курс лекцій: навч. посіб. / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф., заслуженого юриста України Колба О. Г. Луцьк: Вид-во «Терен», 504 с.

2. Васильєв, Г. Ю (2014). Підтримка міжнародної безпеки – глобальна проблема людства. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*, № 2 (21). Харків, с. 155–166.

3. Величко, В. В. (2012). Історичні аспекти створення і становлення Інтерполу як міжнародної організації. *Форум права*, № 3, с. 101–106. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

4. Басиста, І. В., Галаган, В. І., Калачова, О. М., Максимів, Л. В. (2016). Міжнародний розшук та видача особи, яка вчинила кримінальне правопорушення: навч. посіб. Київ, 277 с.

5. Фентон Бреслер. Інтерпол. Центрполиграф (1996). URL: avidreaders.ru/download/

6. Брус, І. І. (2014). Організаційно-правові аспекти функціонування національного центрального бюро Інтерполу в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*, с. 189–192.

7. Культенко, О. В. (2013). Інтерпол. Еволюція структури та діяльності: монографія. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. Володимира Винниченка, 176 с.

8. Культенко, О. В. (2010). Історичні та соціально-правові витоки заснування Інтерполу. *Держава і право*, № 47, с. 521–527.

9. Фондова лекція на тему «Міжнародно-правові засади діяльності та інституційна система Інтерполу». Кафедра конституційного та міжнародного права Національної академії внутрішніх справ. Київ, 2014.

10. Джуліо, Калькара (2020). Транснаціональна поліцейська мережа, що співпрацює в межах закону: дослідження походження Інтерполу. Опубліковано в Інтернеті 30 лип. 2020 р., с. 521–548.

11. Осташевський, І. О. (2017). Правові системи. *Науково-практичний електронний журнал*, № 3/4, с. 120.

12. Статут Міжнародної комісії кримінальної поліції від 07 вересня 1923 року. Відень. Офіційний сайт Інтерполу. interpol.int

13. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу від 13.06.1956 (зі змінами): [міжнар. док. від 13.06.1956 р.]. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_142

14. Гайова, Г. (2006). Правові основи діяльності Інтерполу, його роль і місце в системі органів правопорядку. *Підприємництво. Господарство. Право*, № 5, с. 114–118.

15. Офіційний сайт Інтерполу. URL: interpol.int

16. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про створення підрозділів Укрбюро Інтерполу» від 15 лют. 1995 р., № 104.

17. Душейко, О. Г. (2066). Міжнародний розшук: теорія і практика: монографія. Київ: КНТ, 168 с.

18. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лют. 1992 р. № 2135-ХІІ (Редакція станом на 01.01.2022).

19. Інструкція «Про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

20. Постанова КМУ «Про вступ України до Інтерполу» № 555 від 30.09.1992 р.

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про національне центральне бюро Інтерполу» від 25 берез. 1993 р., № 220.

REFERENCES

1. Kolb, O. G. Kopotun, I. M., Savchenko, A. V. (2021). Security theory: course of lectures: study guide /in general ed. D. Yu. B. Sc., Prof., Honored Lawyer of Ukraine Kolba O. H. Lutsk: Teren Publishing House, 504 p.
2. Vasiliev, G. Yu. (2014). Maintaining international security is a global human problem. *Bulletin of the National University «Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise»*, No. 2 (21). Kharkiv, p. 155–166.
3. Velichko, V. V. (2012). Historical aspects of the creation and formation of Interpol as an international organization. *Law forum*, No. 3, p. 101–106. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
4. Basista, I. V., Galagan, V. I., Kalachova, O. M., Maksimiv, L. V. (2016). International search and extradition of a person who has committed a criminal offense. Education manual. Kyiv, 277 p.
5. Fenton Bresler. Interpol. *Tsentrpoligraf* (1996). URL: avidreaders.ru/download/
6. Brus, I. I. (2014). Organizational and legal aspects of the functioning of the national central bureau of Interpol in Ukraine. *Legal scientific electronic journal*, p. 189–192.
7. Kulenko, O. V. (2013). Interpol. Evolution of structure and activity. Monograph. Kirovohrad: Volodymyr Vinnichenko State University of Civil Engineering, 176 p.
8. Kulenko, O. V. (2010). Historical and socio-legal origins of the establishment of Interpol. *State and law*, No. 47, p. 521–527.
9. Foundation lecture on «International legal basis of activity and institutional system of Interpol». Department of Constitutional and International Law of the National Academy of Internal Affairs. Kyiv, 2014.
10. Giulio, Calcara (2020). A Transnational Police Network Cooperating Within the Boundary of the Law: Exploring the Origins of Interpol. *Published online July 30*, pp. 521–548.
11. Ostashevsky, I. O. (2017). Legal systems. *Scientific and practical electronic magazine*, № 3/4, p. 120.
12. The Charter of the International Criminal Police Commission dated September 7, 1923. Vienna. Official site of Interpol. interpol.int
13. Statute of the International Criminal Police Organization Interpol dated 13.06.1956 (with amendments): [international document dated 13.06.1956]. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_142
14. Gaiova, H. (2006). Legal bases of Interpol's activities, its role and place in the system of law enforcement agencies. Entrepreneurship. *Household. Right*, No. 5, p. 114–118.
15. Official site of Interpol. URL: interpol.int
16. Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine «On the establishment of units of the Ukrainian Interpol Bureau» of February 15, 1995, No. 104.
17. Dusheyko, O. H. (2006). International search: theory and practice: monograph. Kyiv: KNT, 168 p.
18. Law of Ukraine «On operational and investigative activity» dated February 18, 1992, No. 2135–XII (Editorial as of January 1, 2022).
19. Instruction «On the procedure for the use by law enforcement agencies of the capabilities of the National Central Bureau of Interpol in Ukraine in the prevention, detection and investigation of crimes». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
20. CMU Resolution «On Ukraine's Accession to Interpol», No. 555 of September 30, 1992.

21. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Regulations on the National Central Bureau of Interpol» dated March 25, 1993, No. 220.

Матеріал надійшов до редакції 07.06.2022 р.

УДК 321.01+330.101](100)

Сергій Філіпов,

аспірант кафедри міжнародних відносин,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,

serfilipov@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3675-2808

DOI 10.29038/2524-2679-2022-02-28-43

АНАЛІЗ СИНЕРГЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ КОНСТРУЮВАННЯ МЕНТАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

У статті проаналізовано структурно-функціональну модель конструювання ментального простору. Загалом вона демонструє ключові точки для впливу на ментальний простір, що дають змогу управляти ним як динамічною складністю. «М'яке» управління без жорсткого нав'язування сценаріїв розвитку уможливають ефективний вплив на систему та конструювання бажаних результатів. Адже ментальний простір – це відкрита система, вона піддається впливу ззовні й подальшому конструюванню. У цій роботі детально проаналізовано основні структурно-функціональні елементи вказаної моделі.

Досліджено проходження системою ментальних конструктів точки біфуркації, яка є збуренням у певній частині ментального простору. Розглянуто принципи провокації такої системи на збурення та подальше проходження точки біфуркації. Підштовхування системи до точок біфуркацій є ефективним методом управління ментальним простором. Уведення потрібного дискурсу дає змогу загострювати суперечності в суспільстві й підводити систему до кризи, після чого систему можна виводити на потрібний стан в інтересах ініціатора конструювання ментального простору.